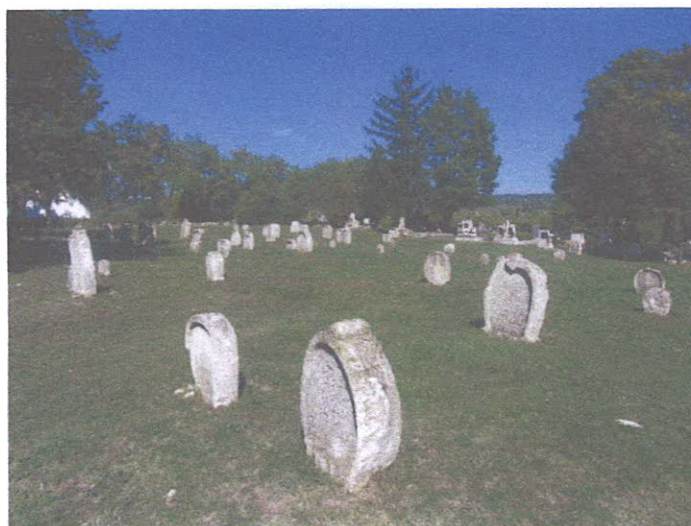

JAVASLAT

„Balatonudvari Műemléktemető és Szívalakú sírkövek”

Veszprém Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Stefanovitsné Sipos Mária
kulturális munkatárs

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„[nemzeti érték megnevezése]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Stefanovitsné Sipos Mária (név)
..... (aláírás)
Balatonudvari, 2016.10.10. (település, dátum)
(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Balatonudvari Község Önkormányzata
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Stefanovitsné Sipos Mária
Levelezési cím: 8242 Balatonudvari Ady E.u.16.
Telefonszám: 87/449-266; 30/4937-407
E-mail cím: balatonudvarionkormanyzat@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Műemlék temető és „Szivalakú” sírkövek**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye Balatonudvari belterület
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása
A jelenkori történeti temetőt 1770-80-as években nyitották meg a korábbtól eltérő helyen a falun kívül, annak keletre eső részében az ősi hadiút fölött a református és katolikus hívek számára. Ezt az 1846.május 15-én kelt veszprémi püspöki egyházlátogatási jegyzőkönyv említi. Máiig őrzi eredeti kialakítását, a parcellák, sírhelyek eredeti kiosztását és a síremlékek eredeti helyükön fennmaradtak. Az 1800 –as évektől népesült be szivalakú sírkövekkel, melyeket a Kislődről Balatonudvariba elszármazott református magyarok kezdtek el állítani. Ezt bizonyítja, hogy a temetőben még mindig állnak a kislődi Tóth és Kerkápoly családok tagjainak sírhelyei. A Káli-medence miocén kori fehér mészkőjéből faragott, szívet formázó kő csúcsa, „lába”, a földben található, nem látszik. A sírkövek nagy részén már csak nehezen olvashatók a kőbe vésett feliratok, A településen ma is leggyakoribb családnevek köszönnek vissza: Kerkápoly, Szilvási, Sörös, Hőbe, Némelyiken jól látszik, hogy a kőfaragásban és

helyesírásban is járatlan kőfaragó munkája lehet. Jelenleg 65 kézzel faragott sírkövet találunk a temetőben.

A kőfaragó személyek neve nem ismert, valószínűsítik, hogy apa és fia készítették őket. A miertre csak legendák adják meg a választ. 1. Eötvös Károly : A balatoni út vége című munkája egy helyi ezermesternek tulajdonítja a sírköveket, aki úgy vélte hogy ez a forma "illik a holtakhoz is, az élőkhez is" 2. Lipták Gábor: Aranyhíd /"Köszívek"/Egy szerelmes ifjú pár történetét mondja el. A leány tragikus halálát követően, a fiú emlékül, szeretete jeléül szívalakú sírkövet faragott. Ettől kezdve faragnak szív alakú sírköveket Balatonudvariban. A helyiek Lipták Gábor mondáját vallják magukénak.

Az 1980-as években az Országos Műemléki Felügyelőség restauráltatta a sírköveket, de sajnos nem túl sikeresen. Az Önkormányzat 1998-99-ben korabeli születési anyakönyvek adatainak felhasználásával restauráltatott több, addig nehezen olvasható feliratot. Marton Jenő nyugalmazott tanító a milenium tiszteletére kiadott Balatonudvari története helytörténeti könyvében foglalkozott a temető történetével. Napjainkban a történeti temetővel szomszédos temetőben újra szívalakú sírköveket állítanak az itt élők.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Védett műemléki temető, népi műemlék különlegesség. Információnk szerint a balatonudvari az egyetlen csoportosan védett temető Veszprém megyében. Egy adott korszak temetőkulturájának egyedi megnyilvánulási formája, ezért javasoljuk megyei értéktárba történő felvételét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (Bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

www.balatonudvari.hu

Marton Jenő: Balatonudvari története

Szítási Péter Vidi Nándorné Büki Vera „...ahol a szivárvány is otthonra talált” Tanulmányok és forrásközlések Kislőd község történetéhez és néphagyományaihoz

Eötvös Károly: A balatoni út vége

G.Tar Imola: Az egyházak szerepe a történeti temetők fenntartásában

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.balatonudvari.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat